

Barcelona 9. XII. 56

Sr. Jaume Vicens i Vives

Barcelona

Molt estimat amic: confesso que no vaig llegir el discurs de V. el dia que va tenir la bondat de dedicat-me'l. (E quina dedicatòria! Per Déu, si V. és amic meu, no em vulgui mai posar en perill de tornar-me namorós). No tenia temps aquell dia. A més, la part que m'he sentit del cap. 7, m'ha preocupat i em interé davant de V., ja m'ha anat a felicitar-lo, sentint-me un poc informat, no he gosat fer-li'n cap judici. He admirat, això sí, la riquesa d'idees de tot el que V. ha llegit, i ho he dit a En Bohigas que seia al costat meu. No cal que parli de la troça amb que V. les resteix sempre en forma dinàmica.

En arribar a casa he llegit amb calma, més de dues vegades, les pàgines on parla de la decadència cultural i del concreu del desordre espiritual (expressió molt interessant i que es convertirà en slogan). He reflexionat si tenia obligació de dir-li francament el meu pensament, i com que en tot di va dir-me que aquest discurs era part d'un llibre important que V. dedica als Trastornats a Biografies Catalanes, m'he

decidit a fer-lo. No pas amb la pretensió d'influir el criteri de V., sinó perquè voldria que V. conegués el meu per mi, en donar forma definitiva a les paraules, amb oportunitat de tenir-les en concepte, ja que em fa l'honor de citar-me tanter vegades. Passet amb excés.

Sento haver-li de dir que la seva exposició de la decadència cultural, em sembla no prou fonamentada i que passa de generalitzar amb excés, o d'aplicar a una idea prèvia, fets reals, i però que potser ni poden aplicar-la a res ni a hi referir-se concretament.

Excusi la meua franquesa, que pot semblar-li que em veu invertit d'unes infules que no m'escarrien, però crec que una cosa, amic Vicent, Vostri exerciciu un mestratge autèntic, ben guanyat i meregut, i potser no se n'adona prou. Les vostres paraules i actituds tenen bones una gran influència. Cal que les tregui molt per tant i que, quan judiqui, sobre tot coses essencials o que afecten l'estúcia d'un pensat tradicional, ho faci en forma que no pugui donar bast a una objecció ben fonamentada. Els arguments, quan són outres, són contraproduents. Vostri és prou ric de recursos i de treball ferme per a necessitar-los. [La conclusió del seu discurs, potada d'ateny

de la cultura, em sembla que peca d'impro. (2
visada i efectista. Honestament jo no podria
menys de fer-hi tot d'observacions.

Em fa la impressió que V. barreja punts
de vista que són al seu lloc al r. XVI^è, amb d'alt-
res que no tenen gran vigència a la centúria
anterior. I ja no parlo d'adjectivacions que sem-
blen retòriques i em resulten defonants fins en
un discurs, igual que quan es tornen ponderacions
massa simplificadores. En Peiret parlava de
la complexitat gran que ofereix la femínia del
poble. Vostè ni està convenent com ell d'això,
però a les planes a mi em refereixo, de vegades
sembla fiar-se massa de la seva intuirió.

Es pot dir que, al r. XV, Catalunya i enfor-
ni en la vulgaritat i la rutina artística?
En que us hi haqui el prototipus Huguet? Perquè no
l'espulentat? Recordi com pintava... Era del
temps del Cònestable... En preveïa la
vida que formula els programes de l'abat
Ferrer, que semblen pensats de cara a una con-
venció? I no parlo de qualbes perquè en sabem
tan poc que sembla mític. Al cap. anterior ja
parla V. de la unitat d'idees a la revolució cata-
lana, però de manera que sembla que hagi a
manca un programa previ, rígid, però
com si les revolucions no es descapellesin sem-
pre en un possibilisme.

Lo que, com V., que el canvi de dinastia no
feu la causa primera de la decadència, però
sí que veu que la pèrdua de la capitalitat i la

unió de les dues corones afegí la fe de mol-
ta gent en i'eficàcia de la llengua. De defec-
ció de les classes cultes no veu haver-ne par-
lat mai; de manca de compraesa en la
llengua com a instrument eficaç, sí; i ho
explicó, però des del s. XVI, i deuant al
març i'auentist.

Pot dir-se que B. netge feu descomençar?
Sí demana el rei Martí el Somni per a llegir-lo
i se'n conserven tot els còpis manuscrites.

En què fonamentada v. per Alfons V o bé no
més a una moda? Encara que fos així, tampoc
no feu gaire cosa més el denc d'Alfonso per
exemple. Feri vol dir amb l'absoluta deso-
mentació del grec napoleetà? E què sabem
del què portaren els catalans que anaren a Ità-
lia? Vol dir que la supressió de V. (vol no
trajerou...), no es gratuita? Arnan Foule-
la crax gran amic de L. Valla i de l'amis-
tat se hi ha mostres a la tipografia de XV.

Vostri parla de les corts de d'edemàsties
com Cardona i de les nubes de Zaragoza etc.
A quin segle es refereix? Al XV o bé al XVI?
Prou records V. qui feu i'arquebisbe Pere de
Cardona. Ell, no va tenir cort literària?

Bé parla Juana de la biblioteca que ho-
nia al seu palau, i Juana no feu un no-
més dels nostres que venien a Barona
a comprar. se la vda ensenyant llatí.
Fou el divulgador de Nibrega a Catalu-
nya i hi publicà llibre que no mereixen
nat oblit. I del Cardona de la Sand'Ugell?

Crequi, amic meu, d' r. XVI es febleu (3)
Mites catalanes, però elles no tanquen tota
la cultura. Fanyoc no es just de parlar de
la universitat de Navarra al XVI com exist-
lent. Al XV no funcionava pràcticament au-
a tal. Fiu després... Recordi només Herbolú!
[La para Criviera, com a certament, o ha-
una acabat pràcticament amb Ferran d'Au-
tequera. Després resten certament vulgars i
el patriciat que V. diu, no si que hi hagués gaire
a veure. [el patriciat, quina culpa tenia
ni de debrets deccendiu en gran part dels an-
tes conuersos? Això ja passava al r. XIV, i la
nau són de instadors de l'icousura de pi
haurien de ferbar-la. Els patricis, ni de cas
posaven capital als negocis d'aquella dis-
beters. Algun exemple n'hi ha al Libre
de Madruell i meu.

Vostri amb la seva sensibilitat per les
noves que apassionaven de veritat els homes,
ha aprofitat l'evada dels moviments reli-
giosos. Però, si que ara es pretén de Catalu-
nya? D'on ve la reforma dels Observants?
[Caribuell, a les alteses, era més mitjà ja
que humanista. [es impit que V. un l'isto-
nador que no valdria, les diverses forces que
actuen a una personalitat, col·lectives i en
Caribuell convertint-lo noués en caligraf.
No era pas un geni, certament, però tenia
apertus que compensaven els defectes.

Parla v. dels historiadors. Com no se-
ria Pere Tomàs? O moltes d'altres, el seu contemporani
fins a la mort de Ferran el Catòlic? Amb aquella
dedicatoria d'Inàrra a Jaques de Carbono...
Allí hi ha història contemporània, amb l'entrada
de Carles V; de catalans a Viena... Tampoc
no està bé que acusis Margarit de desentenidat
de ss. [La Corona regum? [el Templum Domini?

Qui vol dir i hermetisme de la gent importan-
tants? Vostri parla de la bibl. Sapientia, i t'hi agra-
cino. Però, pensin aquell Miguel Mai, vicecan-
celler de Carles V. Batallón parla d'ell com un pte
cratmista. Ell si que tenia una biblioteca, i no
pas reclosada, sinó oberta i plena de llibres
d'Itàlia!

Io no veig ni panico ni veclo. Veig coses com
les veiem avui: una cultura castellana i una
nova cada dia més, perquè des dels bastions ja no
hi ha rei d'arago més que al titll, i gent que ha de
vindre i accepta de fets, i poes homes veïnes.
Ei d'altres, però ^{no} hi haqui, però ei cert que cas-
queren més per la política que no pas defen-
sant la llengua. E' humà.

No nega la decadencia, però io no m'efot-
cario a crear-ne la causa ou, sobre tot, hi
veg de efectes.

No farq malament d'acabar-li aquest
la carta a cop calent? Li que io, amic meu,
vici dels homes que ha parlat més confra-
ca env. i en el seu mèrit com creador d'es-
cola i desvetllador de consciències. Pel mateix,
que que v. ha de mantenir cada dia més
vigilant el seu sentit de responsabilitat.
No perquè malament d'oues un advertiment
llat i ple d'afecio. E' perdoni 'm.

Seu sempre teu amic
Llorenç Rubio